

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

MONIKA KĘPA
ORCID: 0000-0001-9377-5160
monika.kepa@umcs.pl

Status skarbników w samorządzie radców prawnych

The Status of the Treasurers in the Self-Government of Attorneys-at-Law

WPROWADZENIE

Zakres treściowy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych¹ jest zróżnicowany. Zawiera unormowania zarówno określające podstawowe zasady wykonywania zawodu radcy prawnego, jak i odnoszące się do zrzeszającego osoby wykonujące ten zawód samorządu radców prawnych. Zachodzą pomiędzy nimi powiązania treściowe i funkcjonalne, choć podkreślenia wymaga, że zawód radcy prawnego jako zawód zaufania publicznego oraz samorząd radcowski charakteryzują się odmiennymi, właściwymi dla danej kategorii normatywnej cechami².

Regulacje dotyczące samorządu radcowskiego zawarte w ustawie o radcach prawnych wyróżniają funkcje skarbników, którzy wchodzi w skład prezydiów rad poszczególnych okręgowych izb radców prawnych (OIRP) oraz Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych (KRRP)³. Jednocześnie poza wskazaną w istocie wzmianką o skarbnikach jako osobach wchodzących w skład prezydiów rad brak jest w ustawie o radcach prawnych dalszych odnoszących się do nich unormowań. Również literatura przedmiotu i orzecznictwo odnoszące się bezpośrednio

¹ T.j. Dz.U. 2022, poz. 1166, ze zm., dalej: ustawa o radcach prawnych.

² Por. *Zawód radcy prawnego. Historia zawodu i zasady jego wykonywania*, red. A. Bereza, Warszawa 2017; M. Kępa, *Essence of Self-governance Illustrated with an Example of the Professional Self-government Body of Legal Counsels (in Poland)*, "Lex localis – Journal of Local Self-Government" 2021, vol. 19(4), s. 893–919.

³ Art. 52 ust. 2 i art. 59 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

do skarbników samorządu radcowskiego są skromne, pomimo niewątpliwie doniosłej i praktycznej roli, jaką odgrywają oni w związku z działalnością tego samorządu. Należy mieć na uwadze, że działalność ta w istotnym zakresie stanowi wykonywanie zadań o charakterze publicznym, z którymi powiązane jest prowadzenie gospodarki finansowej. Intuicyjnie i wstępnie można założyć, że przedmiot aktywności skarbników działających w obrębie samorządu radców prawnych stanowi prowadzenie gospodarki finansowej. Prowadzenie gospodarki finansowej powiązane jest z wykonywaniem zadań przez samorząd radcowski. Uzasadnia to podjęcie analizy i dokonanie oceny pozycji oraz roli skarbników w samorządzie radców prawnych.

SAMORZĄD RADCÓW PRAWNYCH – FUNKCJE I ZADANIA ORAZ STRUKTURA

Samorząd radcowski skupia osoby wykonujące zawód zaufania publicznego – radców prawnych, a także przygotowujące się do jego wykonywania – aplikantów radcowskich. Ustawa o radcach prawnych stanowi, że radcowie prawni zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego. Zawiera przy tym pewne uproszczenie, wskazuje bowiem, że przynależność radców prawnych i aplikantów radcowskich do samorządu jest obowiązkowa⁴. W istocie przynależność do samorządu wskazanych osób można określić jako wynikającą z mocy prawa (automatyczną), powiązaną z wypełnianiem ustawowo określonych przesłanek⁵.

Samorząd radcowski jest jednym z samorządów funkcjonalnych, których utworzenie przewiduje Konstytucja RP⁶. Stanowi ona, że w drodze ustawy można tworzyć samorzady zawodowe reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony⁷. Konstytucyjne dopuszczenie tworzenia samorządów zawodów zaufania publicznego określa ich konkretną rolę

⁴ Art. 5 ust. 1 i art. 40 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

⁵ Tak trafnie Z. Kłatka, *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 1999, s. 71; H. Zięba-Załucka, *Samorząd zawodowy w świetle Konstytucji RP*, „Monitor Prawniczy” 2005, nr 10, s. 496; M. Cherka, *Organizacja wewnętrzna samorządów zawodowych*, [w:] *Współczesne zagadnienia prawa i procedury administracyjnej. Księga jubileuszowa dedykowana prof. zw. dr. hab. Jackowi M. Langowi*, red. M. Wierzbowski, J. Jagielski, A. Wiktorowska, E. Stefańska, Warszawa 2009, s. 56.

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, ze zm.), dalej: Konstytucja RP.

⁷ Art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Na temat funkcji samorządów zawodów zaufania publicznego por. M. Szydło, [w:] *Konstytucja RP*, t. 1: *Komentarz. Art 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, s. 440–447 i przywołana tu literatura.

publiczną, którą stanowi wypełnianie konstytucyjnych funkcji⁸. Funkcje samorządów zawodowych wynikające z Konstytucji RP mają charakter ustrojowy. Obie są uważane za jednakowo ważne, a ich realizacja stanowi uzasadnienie do powołania konkretnych samorządów skupiających osoby wykonujące zawód zaufania publicznego⁹. Tak ujęte funkcje mają charakter kierunkowy. Są one realizowane przez ustawowo określone zadania. Analiza pojęć funkcji oraz zadań samorządu radców prawnych jako samorządu zawodu zaufania publicznego, a także ich relacji względem siebie wykracza poza przedmiot niniejszego opracowania. Zasadne jest jednak wskazanie ustawowych zadań samorządu radcowskiego składających się na jego działalność, w których dostrzegalny jest element finansowy, gdyż stanowią one podstawę do określenia kompetencji jego organów.

Zgodnie z ustawą o radcach prawnych do zadań samorządu radcowskiego należy w szczególności: udział w zapewnianiu warunków do wykonywania ustawowych zadań radców prawnych, reprezentowanie członków samorządu oraz ochrona ich interesów zawodowych, współdziałanie w kształtowaniu i stosowaniu prawa, przygotowywanie aplikantów radcowskich do należytego wykonywania w przyszłości zawodu radcy prawnego oraz doskonalenie zawodowe radców prawnych, nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez radców prawnych i aplikantów radcowskich, współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz prowadzenie badań dotyczących funkcjonowania pomocy prawnej¹⁰. Ustawowo wskazany katalog zadań samorządu radcowskiego ma charakter otwarty¹¹. Sposób określenia zadań jest zróżnicowany nie tylko przedmiotowo, co wynika m.in. z dwóch konstytucyjnych funkcji, lecz także co do stopnia konkretności. Niektóre z zadań ujęte zostały w sposób szczegółowy (np. doskonalenie zawodowe radców prawnych czy współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej), inne natomiast – choć są konsekwencją przekazania władztwa publiczno-prawnego – obejmują różniące się pomiędzy sobą podzadania (np. nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez rad-

⁸ Wyrok TK z dnia 22 listopada 2004 r., SK 64/03, OTK-A 2004, nr 10, poz. 107; T. Woś, *Samorząd zawodowy notariuszy w Polsce – wybrane zagadnienia*, „Annales UMCS sectio G (Ius)” 2012, vol. 59, s. 95–96.

⁹ Wyrok TK z dnia 22 maja 2001 r., K 37/00, OTK 2001, nr 4, poz. 86; wyrok TK z dnia 1 grudnia 2009 r., K 4/08, OTK-A 2009, nr 11, poz. 162.

¹⁰ Art. 41 ustawy o radcach prawnych. Współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnieniu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej odnosi się do regulacji zawartych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz.U. 2021, poz. 945, ze zm.).

¹¹ Z. Klatka, *op. cit.*, s. 305; K. Kwapisz, *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 26.

ców prawnych obejmuje zarówno wizytacje, jak i sądownictwo dyscyplinarne)¹². Nie budzi wątpliwości, że znaczna część z tak określonych zadań samorządu radcowskiego ma charakter publiczny¹³. Dotyczy to np. przygotowywania aplikantów radcowskich do należytego wykonywania w przyszłości zawodu radcy prawnego czy też nadzoru nad należytym wykonywaniem zawodu przez radców prawnych i aplikantów radcowskich.

Ustawa o radcach prawnych stanowi, że samorząd jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa¹⁴. Odpowiada to istocie samorządu jako instytucji normatywnej oraz powiązane jest z realizowaną przez samorząd, w tym zawodowy, konstytucyjną zasadą decentralizacji władzy publicznej¹⁵. Decentralizacja, polegająca na przekazaniu do samodzielnego wykonania określonych zadań o charakterze publicznym, łączy się z atrybutem samodzielności określanych prawem podmiotów, w tym samorządowych, które w tym zakresie są podmiotami prawa publicznego¹⁶.

Wskazane ustawowo zadania dotyczą samorządu radcowskiego jako całości. Przywołana jednostka redakcyjna nie przypisuje poszczególnych zadań jednostek samorządu radcowskiego posiadających osobowość prawną, a w konsekwencji nie określa kompletnych organów tych jednostek. Uszczegółowienie w tym zakresie zawierają zarówno dalsze regulacje ustawowe, jak i wydane na ich podstawie przez organy samorządu na szczeblu ogólnokrajowym akty wewnątrz-samorządowe. Dla wykonywania ustawowych zadań przez samorząd radców prawnych konieczne jest istnienie struktury w ramach samorządu radcowskiego, który jako całość nie posiada osobowości prawnej¹⁷.

Zagadnienie struktury samorządu radcowskiego obejmuje określenie jednostek samorządu radców prawnych i ich organów. Jednostkami organizacyjnymi samorządu radcowskiego posiadającymi osobowość prawną są poszczegól-

¹² R. Kmieciak, *Ustrój i zadania samorządu zawodowego*, [w:] *Samorząd w Polsce. Istota, forma, zadania*, red. S. Wykrętowicz, Poznań 2008, s. 352.

¹³ D. Sypniewski, *Nadzór i kontrola nad wykonywaniem przez organy samorządu zawodowego zadań publicznych*, „Przegląd Naukowy Disputatio” 2015, vol. 20, s. 39; wyrok TK z dnia 24 marca 2015 r., K 19/14, OTK-A 2015, nr 3, poz. 32; wyrok NSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 1991 r., II SA 238/91, ONSA 1992, nr 3–4, poz. 61.

¹⁴ Art. 40 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

¹⁵ Art. 15 ust. 1 Konstytucji RP. Por. S. Patyra, *Zadania samorządu radców prawnych w świetle art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” 2022, nr 2(31), s. 53.

¹⁶ J. Starościk, *Decentralizacja administracji*, Warszawa 1960, s. 21–24; H. Izdebski, M. Kulesza, *Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 2000, s. 106; S. Fundowicz, *Decentralizacja administracji publicznej w Polsce*, Lublin 2005, s. 28.

¹⁷ A. Lemiszowska, *Spoleczna misja samorządu zawodowego*, „Rocznik Lubuski” 2003, vol. 29(1), s. 173.

ne OIRP oraz Krajowa Izba Radców Prawnych (KIRP)¹⁸. Struktura ta ma więc charakter złożony, gdyż w jej skład wchodzi wiele odrębnych osób prawnych – izb samorządowych umiejscowionych na poziomie lokalnym (regionalnym) oraz na poziomie krajowym¹⁹. W literaturze wskazuje się, że struktura organizacyjna samorządu radcowskiego oparta została na zasadzie dwuszczeblowości²⁰. Radcowie prawni i aplikanci radcowscy zamieszkali na terenie danego okręgu tworzą OIRP, natomiast radcowie prawni i aplikanci radcowscy zamieszkali na terenie kraju tworzą KIRP²¹.

Ustawa o radcach prawnych określa zamknięty katalog organów samorządu radcowskiego²². Organami samorządu są: Krajowy Zjazd Radców Prawnych, KRRP, Wyższa Komisja Rewizyjna, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, Główny Rzecznik Dyscyplinarny (działające na szczeblu krajowym jako organy KIRP) oraz zgromadzenia OIRP, rady OIRP, okręgowe komisje rewizyjne, okręgowe sądy dyscyplinarne i rzecznicy dyscyplinarni (działające na szczeblu lokalnym w ramach poszczególnych OIRP)²³. Członkami wszystkich organów samorządu mogą być tylko radcowie prawni²⁴.

Ustawa o radcach prawnych stanowi zarazem, wskazując wyraźnie na funkcje skarbników, o składzie osobowym organów wykonawczych. Prezydium KRRP stanowi prezes oraz wybrani przez KRRP wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i członkowie²⁵. Prezydium to jest organem wykonawczym KRRP i zdaje jej sprawę ze swej działalności²⁶. Prezydium rady OIRP jest organem wykonawczym rady, a stanowi je dziekan oraz wybrani przez radę wicedziekani, sekretarz, skarbnik

¹⁸ Art. 5 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

¹⁹ B. Sołtys, [w:] *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, red. T. Scheffler, Warszawa 2022, s. 134–135.

²⁰ Por. M.A. Waligórski, *Izby samorządu zawodowego*, [w:] *Prawo administracyjne ustrojowe, podmioty administracji publicznej*, red. J. Stelmasiak, J. Szreniawski, Bydgoszcz–Lublin 2002, s. 103.

²¹ Art. 49 ust. 1 i art. 55 ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z art. 49 ust. 3 ustawy o radcach prawnych uchwałę o utworzeniu i terenie działania OIRP podejmuje KRRP, biorąc pod uwagę zasadniczy podział terytorialny państwa. Na tej podstawie podjęta została uchwała nr 3 KRRP z dnia 16 grudnia 1983 r. w sprawie powołania okręgowych izb radców prawnych, obszaru ich działania oraz siedzib (<https://biblioteka.kirp.pl/items/show/592>, dostęp: 22.04.2023). Utworzonych zostało 19 OIRP, których siedziby znajdują się w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Toruniu, Wałbrzychu, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze.

²² Wyrok SN z dnia 27 września 2019 r., I NO 104/19, LEX nr 2773254.

²³ Art. 42 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

²⁴ Art. 42 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

²⁵ Art. 59 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

²⁶ Art. 59 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych Prezydium KRRP sprawuje czynności należące do zakresu działania KRRP, z wyjątkiem wymienionych w art. 60 pkt 4–5a i 8–11a. Nie oznacza to jednak pozbawienia rady tych kompetencji, gdyż może ona w każdym czasie zdecydować o odwołaniu upoważnienia udzielonego na tej podstawie.

nik i członkowie²⁷. Oba wskazane prezydia, w skład których wchodzi skarbnicy, nie są organami samorządu radcowskiego w ścisłym, ustawowym znaczeniu, lecz jedynie elementem struktury wewnętrznej (podstrukturą) organów właściwych, tj. KRRP i poszczególnych rad OIRP. Takie wewnętrzne ustrukturyzowanie nie daje podstaw do twierdzenia o istnieniu kolejnych organów samorządu radców prawnych²⁸. Ustawa o radcach prawnych określa kompetencje rady OIRP, która kieruje działalnością danej OIRP wraz z wywodzonym z niej trafnym domniemaniem właściwości tego organu w sprawach samorządu niezastrzeżonych wyraźnie dla innych organów²⁹. Określone są również ustawowo kompetencje KRRP, przy czym ustawa przewiduje, że Prezydium KRRP sprawuje znaczący zakres czynności należących do KRRP³⁰.

Prowadzenie działalności, w tym wykonywanie zadań o charakterze publicznym, wymaga posiadania środków finansowych. Gromadzenie tych środków i ich wydatkowanie składa się na prowadzenie gospodarki finansowej. Czynności te są realizowane przez wskazane organy samorządu. Szczególne znaczenie w tym zakresie mają na poziomie ogólnokrajowym i lokalnym rady oraz ich organy wykonawcze – prezydia, w skład których wchodzi skarbnicy.

SKARBNICY – TRYB WYŁANIANIA

Na status skarbników samorządu radcowskiego wpływa ustawowo określony sposób ich wyłaniania w drodze wyborów. Ustawowe regulacje odnoszące się *expressis verbis* do skarbników dotyczą jedynie wskazania, że wchodzi oni w skład prezydiów rad obu poziomów oraz że są przez nie wybierani. Wybór skarbników ma charakter dwustopniowy. Zgodnie z ustawą o radcach prawnych prezydium rady OIRP stanowią m.in. skarbnicy wybrani przez radę OIRP, która wybierana jest przez zgromadzenie OIRP, natomiast Prezydium KRRP tworzy m.in. skarbnik wybrany przez KRRP, a sama KRRP wybierana jest przez Krajowy Zjazd Radców Prawnych (KZRP). Należy dodać, że zgodnie z ustawą wybory do organów samorządu odbywają się w głosowaniu tajnym przy nieograniczonej liczbie kandydatów³¹. Zapewnia to pluralizm oraz niezależność w wyborze członków poszczególnych organów samorządu i niewątpliwie odpowiada podstawowym

²⁷ Art. 52 ust. 2 *in fine* ustawy o radcach prawnych; postanowienie SN z dnia 22 września 2011 r., V CZ 65/11, LEX nr 960547.

²⁸ Tak trafnie T. Scheffler, [w:] *Ustawa o radcach...*, s. 742–743; wyrok SN z dnia 27 września 2019 r., I NO 104/19, LEX nr 2773254.

²⁹ Art. 52 ust. 1 i 3 ustawy o radcach prawnych; T. Scheffler, *op. cit.*, s. 788–789.

³⁰ Zakres działania KRRP określa art. 60 ustawy o radcach prawnych, natomiast na podstawie art. 59 ust. 4 czynności z tego zakresu sprawuje Prezydium KRRP z wyjątkiem czynności wymienionych w art. 60 pkt 4–5a i 8–11a.

³¹ Art. 44 ustawy o radcach prawnych.

zasadom demokracji, a zarazem akt wyborczy daje wybranym osobom legitymację do działania w imieniu wspólnoty samorządowej. Jak już podniesiono, członkami organów samorządu, w tym rad, spośród których następuje wybór skarbników, mogą być tylko radcowie prawni³². Ponieważ prezydium rad, które tworzą m.in. skarbnicy, są organami wykonawczymi rad, nie budzi wątpliwości, że osoby wchodzące w ich skład mogą zostać wybrane jedynie ze składu osobowego danej rady.

Zgodnie z ustawą o radcach prawnych do KZRP należy określać zasady przeprowadzania wyborów do organów samorządu, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania, a także zasad podejmowania uchwał przez organy samorządu³³. Na tej podstawie podjęta została uchwała nr 10/2010 KZRP z dnia 6 listopada 2010 r. w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania, a także podejmowania uchwał przez organy samorządu³⁴. Uchwała ta określa zasady przeprowadzania wyborów do organów samorządu, w tym do rad. Nie dotyczy ona natomiast bezpośrednio wyboru skarbników czy – szerzej – składów prezydiów, gdyż nie stanowią one organów.

Regulacje dotyczące wyboru skarbników zawarte są w Regulaminie działalności samorządu radców prawnych i jego organów³⁵. Rady obu poziomów samorządu na pierwszym posiedzeniu danej kadencji ustalają liczbę osób wchodzących w skład ich prezydiów. Uchwały w tym przedmiocie zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniach jawnych w obecności co najmniej połowy członków organu³⁶. Akty te mają charakter wewnątrzsamorządowy, organizatorski i dotyczą funkcjonowania struktur wewnętrznych samorządu radców prawnych, są podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego³⁷. Na pierwszym posiedzeniu rady następuje także wybór składu osobowego prezydium danej rady poprzez prze-

³² Art. 42 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

³³ Art. 57 pkt 4 ustawy o radcach prawnych.

³⁴ T.j. uchwała nr 885/XI/2023 Prezydium KRRP z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania (<https://biblioteka.kirp.pl/items/show/1372>, dostęp 23.04.2023).

³⁵ Regulamin działalności samorządu radców prawnych i jego organów, stanowiący załącznik do uchwały nr 34/VII/2008 KRRP z dnia 26 września 2008 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności samorządu radców prawnych (t.j. uchwała nr 818/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności samorządu radców prawnych, <https://biblioteka.kirp.pl/items/show/1368>, dostęp: 23.04.2023), dalej: Regulamin działalności samorządu.

³⁶ Art. 45 ustawy o radcach prawnych w zw. z § 3 Regulaminu działalności samorządu.

³⁷ M. Stahl, [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 5: *Prawne formy działania administracji*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, A. Błaś, Warszawa 2013, s. 373–374; M. Świstak, *Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce*, Lublin 2018, s. 354.

prowadzenie oddzielnego, tajnego głosowania na poszczególne funkcje, w tym skarbników³⁸. W wyborach na funkcje w organach mogą kandydować wyłącznie członkowie tych organów, konieczne jest również wyrażenie zgody przez kandydata. Trafnie przyjmuje się, że przeciwnie ustalenie prowadziłoby do obejścia wyników uprzedniego aktu wyborczego³⁹. W wyborach przeprowadzanych w radzie OIRP oraz KRRP za wybranych uważa się tych kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę głosów⁴⁰. Jeżeli osoby kandydujące otrzymały równą liczbę głosów, a tylko jeden z kandydatów może być wybrany, co odnosi się do skarbników, gdyż w każdym prezydium jest tylko jedna osoba piastująca tę funkcję, przeprowadza się ponowne głosowanie. W przypadku uzyskania w ponownym głosowaniu równej liczby głosów przeprowadza się ponowne zgłaszanie kandydatów na nieobsadzone miejsce⁴¹.

Kadencja organów, w tym rad, samorządu trwa 4 lata, jednakże organy są obowiązane działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych organów⁴². W konsekwencji również kadencja prezydiów rad obejmuje tożsamy okres. Bezpośrednio do skarbników, choć bez ich imiennego wskazania, odnosi się regulacja, zgodnie z którą tej samej funkcji w organach samorządu nie można sprawować dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje⁴³. Zawartą w ustawie o radcach prawnych zasadę dwukadencyjności należy ocenić pozytywnie. Przyczynia się ona do zwiększenia pluralizmu, co odpowiada idei samorządności i służy uniknięciu niebezpieczeństwa oligarchizacji samorządu⁴⁴.

SKARBNICY – KOMPETENCJE

W ustawie o radcach prawnych nie zostały określone kompetencje skarbników rad jednostek samorządu radcowskiego. Zarazem z zakresu treściowego pojęcia skarbnika, przypisywanego mu w języku potocznym, a także w innych niż ustawa o radcach prawnych aktach normatywnych, w tym w szczególności w poszczególnych ustawach normujących strukturę i zadania samorządu terytorialnego, wynika, że głównym przypisanym im obszarem działalności są czynno-

³⁸ § 9 ust. 1 i 2 oraz § 38 ust. 1 i 2 Regulaminu działalności samorządu; T. Scheffler, *op. cit.*, s. 788.

³⁹ T. Scheffler, *op. cit.*, s. 755.

⁴⁰ § 6 ust. 1 Regulaminu działalności samorządu.

⁴¹ § 6 ust. 2 i 3 Regulaminu działalności samorządu.

⁴² Art. 43 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu członkowie organów mogą być odwołani przez organ, których ich wybrał.

⁴³ Art. 43 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Ograniczenie to nie dotyczy sprawowania funkcji członka Wyższego Sądu Dyscyplinarnego lub okręgowego sądu dyscyplinarnego, Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego.

⁴⁴ Tak T. Scheffler, *op. cit.*, s. 752–753.

ści składające się na gospodarkę finansową⁴⁵. W literaturze trafnie wskazuje się, że skarbnik w samorządzie radcowskim odpowiada za gospodarkę budżetowo-finansową izby właściwego szczebla. W tym zakresie m.in. przygotowuje stosowne projekty i sprawozdania, nadzoruje księgowość, prowadzi egzekucję należności (w tym składek członkowskich), kontroluje działalność gospodarczą, inwestycyjną czy remontową dotyczącą składników majątkowych izby oraz zarządza jej majątkiem⁴⁶.

Aktem prawnym normującym zakres kompetencji skarbników, a także innych osób sprawujących określone funkcje w samorządzie radcowskim, jest Regulamin działalności samorządu. Określając kompetencje skarbników, w ujęciu ogólnym stanowi on, że skarbnik rady OIRP odpowiada za gospodarkę finansową rady OIRP, a skarbnik KRRP odpowiada za gospodarkę finansową KRRP. Zarazem w Regulaminie działalności samorządu określone są np. podstawowe czynności przekazane skarbnikom, a składające się na gospodarkę finansową jednostek samorządu są zbieżne, z tym że odnoszą się odpowiednio do OIRP i KRRP, a obejmują w szczególności: przygotowanie projektu budżetu, przygotowanie projektu sprawozdania z wykonania budżetu, nadzorowanie księgowości i sprawozdawczości finansowej, odpowiadanie za egzekwowanie należności oraz opiniowanie i przedstawianie wniosków dotyczących umarzania należności. Skarbnik KRRP dodatkowo przygotowuje projekt zasad gospodarki finansowej samorządu radców prawnych⁴⁷. Należy przy tym zauważyć, że w odniesieniu do jednostek terenowych Regulamin działalności samorządu stanowi o prowadzonej przez radę jako organ gospodarce finansowej odnoszącej się do jednostki – OIRP, natomiast w odniesieniu do jednostki istniejącej na poziomie ogólnokrajowym stanowi o gospodarce finansowej KRRP – organu, która dotyczy czynności odnoszących się do tego organu, nie zaś do jednostki.

Zgodnie z Regulaminem działalności samorządu prezydium rad OIRP oraz Prezydium KRRP podejmują decyzje w formie uchwał⁴⁸. Wykonanie tych uchwał należy do osób odpowiedzialnych za ich wykonanie w związku z zakresem za-

⁴⁵ Wśród słownikowych znaczeń słowa „skarbnik” znajduje się: 1) w stowarzyszeniu – „osoba należąca do jakiejś zorganizowanej grupy ludzi, pobierająca od wszystkich jej członków składki pieniężne i przechowująca je do czasu, gdy zostają wykorzystane na określone cele”; 2) w instytucji – „pracownik jakiejś instytucji zajmujący się przechowywaniem i wypłacaniem pieniędzy”. Zob. hasło: *Skarbnik*, [w:] *Wielki słownik języka polskiego*, red. P. Zmigrodzki, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/19785/skarbnik> (dostęp: 15.05.2023).

⁴⁶ Tak Z. Klatka, *op. cit.*, s. 329; K. Kwapisz, *op. cit.*, s. 170.

⁴⁷ § 24 i 53 Regulaminu działalności samorządu. W odniesieniu do szczebla ogólnokrajowego zachodzi nieprecyzyjne oznaczenie w odniesieniu do jednostki, uwaga szczegółowa zawarta jest we wnioskach opracowania.

⁴⁸ § 2 ust. 1 Regulaminu działalności samorządu.

dań objętych pełnią funkcją⁴⁹. Tym samym wykonanie uchwał odpowiednio prezydium rady OIRP lub KRRP w odniesieniu do spraw dotyczących gospodarki finansowej należy do właściwego skarbnika. Są to zagadnienia niezwykle istotne, gdyż stanowią materialną podstawę do wykonywania ustawowych zadań samorządu, w tym o znaczeniu publicznym, składających się na ich konstytucyjne funkcje. Zadania te nie tylko są wykonywane w interesie członków samorządu, lecz także odnoszą pozytywny skutek dla całego społeczeństwa i państwa⁵⁰.

W związku z zakresem czynności powierzonych skarbnikom Regulamin działalności samorządu zawiera regulacje dotyczące sytuacji przejściowej przeszkody w pełnieniu funkcji skarbnika. Wówczas właściwa rada wyznacza jego zastępcę spośród swoich członków na czas trwania przeszkody⁵¹. Za przejściową przeszkodę należy uznać np. długotrwały wyjazd czy chorobę uniemożliwiającą wypełnianie czynności powiązanych z funkcją skarbnika. W takiej sytuacji skarbnik wybrany przez właściwą radę pozostaje w czasie trwania tej przeszkody skarbnikiem, choć nie wykonuje czynności, a osoba wyznaczona przez radę na zastępcę skarbnika nie jest wybrana na funkcję skarbnika, lecz czasowo wypełnia przynależne mu kompetencje. Regulacja ta wskazuje na dostrzeżenie istotności czynności wykonywanych przez skarbników oraz konieczności zapewnienia ciągłości ich wykonywania. Należy ją uznać za uzasadnioną i dopuszczalną, gdyż zakres kompetencji skarbnika określony jest nie w ustawie, lecz w aktach wewnątrzsamorządowych.

SKARBNICY – POZYCJA W SAMORZĄDZIE

Na podstawie przeprowadzonej analizy można określić pozycję skarbników w ramach struktury samorządu radców prawnych. Skarbnicy umiejscowieni są na obu poziomach samorządu – regionalnym i ogólnokrajowym, lecz nie są organami samorządu radcowskiego. Zarazem są to osoby, które na podstawie regulacji ustawowych obligatoryjnie wchodzi w skład organów wykonawczych rad samorządu (prezydium rad OIRP oraz Prezydium KRRP) i mogą zostać wyłączone jedynie spośród członków danej rady.

Należy zauważyć, że skarbnicy obu poziomów samorządu – lokalnego i ogólnopanstwowego – nie są wobec siebie instancyjnie czy też hierarchicznie podlegli. Brak jest ku temu podstawy normatywnej, zarówno w ustawie o radcach prawnych, jak i w aktach wewnątrzsamorządowych. Brak zależności jest pochodną sposobu

⁴⁹ § 5 Regulaminu działalności samorządu.

⁵⁰ M. Tabernacka, *Zakres wykonywania zadań publicznych przez organy samorządów zawodowych*, Wrocław 2007, s. 63.

⁵¹ § 25 i 54 Regulaminu działalności samorządu. Dodatkowo w odniesieniu do skarbnika KRRP Regulamin działalności samorządu stanowi, że do czasu wyznaczenia zastępcy przez KRRP funkcję skarbnika pełni osoba wyznaczona przez Prezesa KRRP.

ich wyłaniania w drodze wyborów przez organy odrębnych jednostek samorządu radców prawnych. Wynika to także z samodzielności posiadających osobowość prawną jednostek samorządu radcowskiego, w skład organów kolegialnych których – rad OIRP i KRRP oraz ich prezydiów – wchodzi. Jak wskazano, zadania zostały ustawowo powierzone samorządowi radcowskiemu jako takiemu. Wykonują je jednak poszczególne jednostki samorządu, co powiązane jest z prowadzeniem przez nie gospodarki finansowej składającej się na całościowo ujmowaną działalność tych jednostek. Prowadzenie takiej działalności jest możliwe dzięki organom samorządu, w tym radom i poszczególnym wchodzącym w ich skład osobom, wśród których są skarbnicy. Z Regulaminu działalności samorządu wynika, że skarbnicy odpowiadają za gospodarkę finansową rady danej jednostki samorządu. Poszczególne jednostki samorządu są zaś zgodnie z ustawą o radcach prawnych odrębnymi podmiotami – osobami prawnymi. Działają jako jednostki samorządu zawodu zaufania publicznego, wykonując zadania publiczne w granicach prawa. Podstawowymi aktami prawnymi normującymi działalność jednostek samorządu są: ustawa o radcach prawnych oraz wydane na jej podstawie przez organy na szczeblu krajowym akty wewnątrzsamorządowe⁵². Zgodnie z Regulaminem działalności finansowej samorządu radców prawnych KIRP i poszczególne OIRP prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, ustalając wydatki według zasady samofinansowania działalności wpływami ze składek i innych źródeł w granicach obowiązujących przepisów⁵³.

Samodzielność samorządu oraz jego jednostek organizacyjnych ma wymiar zewnętrzny i wewnętrzny, a wynika m.in. z ustawowo określonej samodzielności wykonywania zadań, które są realizowane przez jednostki samorządu działające przez swoje organy, współtworzone przez skarbników. Zadania te zostały przekazane jednostkom na zasadzie wyłączności i brak jest podstaw do wpływania na sposób ich wykonywania, a więc działalność ich organów przez inne podmioty, zarówno znajdujące się poza strukturą samorządu, jak i wewnątrz niej. Stanowi to posiłkowy argument za brakiem zależności pomiędzy skarbnikami obu szczebli. Podtrzymując te uwagi, należy także zauważyć, że skarbnicy jednostek samorządu radcowskiego – wykonując w większości tożsame czynności związane z gospodarką finansową tych jednostek powiązanych ze specyficznymi zadaniami przekazanymi samorządowi radców prawnych – wymieniają się doświadczeniami i współpracują ze sobą. Wynika to z członkostwa w samorządzie, który stanowi

⁵² Por. M. Świstak, *op. cit.*

⁵³ § 3 Regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych, stanowiącego załącznik do uchwały nr 65/VII/2009 KRRP z dnia 6 czerwca 2009 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych (t.j. uchwała nr 819/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych, <https://biblioteka.kirp.pl/items/show/1369>, dostęp: 23.04.2023).

wspólnotę osób wykonujących istotny dla poszczególnych podmiotów, całego społeczeństwa oraz państwa zawód zaufania publicznego polegający na świadczeniu pomocy prawnej.

Określając pozycję skarbników w samorządzie oraz relacje zachodzące pomiędzy skarbnikami a samorządem, należy wskazać, że Regulamin działalności samorządu zawiera regulacje stanowiące podstawę do ustalenia przez radę OIRP oraz KRRP zasad i wysokości wynagrodzenia ryczałtowego, przyznawania diet i zwrotu kosztów w stosunku m.in. do skarbników⁵⁴. Rozwiązanie dotyczące wynagrodzenia ryczałtowego z tytułu pełnienia funkcji skarbnika należy uznać za uprawnione. Jego istotą nie jest uzyskiwanie wynagrodzenia, lecz rekompensata utraconych zarobków w związku z wykonywaniem czynności w organach samorządu – pełnieniem obowiązków społecznych. Pełnienie obowiązków społecznych oznacza, że dana osoba uczestniczy w pracy instytucji (w szczególności instytucji samorządu zawodowego) jako reprezentant pewnej społeczności, biorąc udział w rozwiązywaniu problemów tej społeczności w jej interesie⁵⁵. Takie ujęcie pełnienia obowiązków społecznych w pełni odpowiada zakresowi czynności skarbników i innych członków prezydiów rad jednostek samorządu. Należy przy tym wspomnieć, że środki pieniężne na wypłaty z tytułu ryczałtów dla osób sprawujących funkcje w samorządzie pochodzą w całości ze środków własnych samorządu, gromadzonych przede wszystkim w drodze składek radców prawnych i aplikantów radcowskich – członków samorządu⁵⁶.

PODSUMOWANIE

Na podstawie przeprowadzonej analizy wywieść można wnioski co do statusu skarbników w samorządzie radców prawnych. Określony w tytule opracowania status jest obszerną kategorią pojęciową, na którą składają się w szczególności: sposób wyłaniania, umiejscowienie w samorządzie oraz kompetencje wraz z ich podstawami normatywnymi. Odnosząc się do zagadnienia podstawy normatywnej, zwraca uwagę enigmatyczność ustawowych unormowań dotyczących skarbników wchodzących w skład organów wykonawczych samorządu radców prawnych – prezydiów rad OIRP oraz Prezydium KRRP. Ustawa przesądza jedynie, że obligatoryjnie wchodzi oni w skład tych organów wykonawczych i są wyłanianiami

⁵⁴ § 14 ust. 1 i § 42 ust. 1 Regulaminu działalności samorządu.

⁵⁵ Tak m.in. wyrok TK z dnia 25 listopada 1997 r., U 6/97, OTK 1997, nr 5–6, poz. 65; wyrok NSA z dnia 17 maja 2005 r., FSK 1626/04, LEX nr 154544; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 21 października 2015 r., I SA/Wr 1266/15, LEX nr 2041993.

⁵⁶ Art. 63 pkt 1 ustawy o radcach prawnych. W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 20 października 2021 r. (I SA/Bk 431/21, LEX nr 3253823) rozstrzygnięta została kwestia związana z opodatkowaniem wynagrodzenia ryczałtowego z tytułu pełnienia obowiązków skarbnika w jednostce samorządu radcowskiego.

w drodze wyborów. Powyższe należy uznać za zamierzone działanie ustawodawcy, nie zaś za przeoczenie. Sposób regulacji świadczy o przekonaniu co do zdolności samorządu radcowskiego do samostanowienia i załatwiania spraw istotnych dla tej społeczności, co odpowiada istocie samorządności.

Skarbnicy rad jednostek samorządu radcowskiego nie są jego jednoosobowymi organami, lecz pełnią funkcje, wchodząc w skład rad i ich organów wykonawczych – prezydiów, którym jako gremiom kolegialnym przyznane zostały istotne kompetencje dotyczące zadań samorządu radców prawnych. Dokonując oceny regulacji odnoszących się do skarbników rad obu poziomów jednostek samorządu, należy pozytywnie ocenić przyznany im zakres czynności odnoszący się do gospodarki finansowej jednostek samorządu. Trafnie unormowana jest także ich pozycja, w tym sposób wyboru, dwukadencyjność oraz brak podporządkowania czy bezpośredniej zależności skarbników rad OIRP skarbnikowi KRRP.

Niezależnie od co do zasady pozytywnej oceny regulacji odnoszących się do skarbników dostrzegalna jest potrzeba wprowadzenia w tym zakresie zmian. Postulaty *de lege ferenda* mają różny ciężar gatunkowy i zakres normodawczy. Pierwszy z nich ma charakter merytoryczny, natomiast drugi – formalny, a nawet porządkujący. Zasadne jest wprowadzenie regulacji o niepołączalności funkcji piastowanych w samorządzie, zarówno na danym poziomie, odpowiednio regionalnym i ogólnopolskim, jak i pomiędzy tymi poziomami (dotyczy to m.in. osób pełniących funkcję skarbników). Przemawia za tym przywołany argument przeciwdziałania oligarchizacji samorządu oraz wzmocnienia samodzielności jego jednostek. Ponadto uściślenie powinno dotyczyć regulacji w odniesieniu do zakresu kompetencji skarbnika KRRP zawartych w Regulaminie działalności samorządu. Skarbnik KRRP odpowiada za gospodarkę finansową prowadzoną przez KRRP, lecz poszczególne czynności, jak np. przygotowanie projektu budżetu czy odpowiadanie za egzekwowanie należności, odnoszą się w istocie do jednostki samorządu występującej w obrocie prawnym – KIRP, a nie jej organu – KRRP. Zarazem dostrzegalne jest, że nieścisłości te są pochodną nieprecyzyjnych regulacji zawartych w ustawie o radcach prawnych, która stanowi, że do zakresu działania KRRP należy m.in. uchwalanie budżetu KRRP⁵⁷.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

- Bereza A. (red.), *Zawód radcy prawnego. Historia zawodu i zasady jego wykonywania*, Warszawa 2017.
- Cherka M., *Organizacja wewnętrzna samorządów zawodowych*, [w:] *Współczesne zagadnienia prawa i procedury administracyjnej. Księga jubileuszowa dedykowana prof. zw. dr. hab. Jackowi M. Langowi*, red. M. Wierzbowski, J. Jagielski, A. Wiktorowska, E. Stefańska, Warszawa 2009.
- Fundowicz S., *Decentralizacja administracji publicznej w Polsce*, Lublin 2005.

⁵⁷ Art. 60 pkt 4 ustawy o radcach prawnych.

- Izdebski H., Kulesza M., *Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 2000.
- Kępa M., *Essence of Self-governance Illustrated with an Example of the Professional Self-governance Body of Legal Counsels (in Poland)*, "Lex localis – Journal of Local Self-Government" 2021, vol. 19(4), DOI: [https://doi.org/10.4335/19.3.893-919\(2021\)](https://doi.org/10.4335/19.3.893-919(2021)).
- Klatka Z., *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 1999.
- Kmieciak R., *Ustrój i zadania samorządu zawodowego*, [w:] *Samorząd w Polsce. Istota, forma, zadania*, red. S. Wykrętowicz, Poznań 2008.
- Kwapisz K., *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Lemiszowska A., *Spoleczna misja samorządu zawodowego*, „Rocznik Lubuski” 2003, vol. 29(1).
- Patyra S., *Zadania samorządu radców prawnych w świetle art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” 2022, nr 2(31), DOI: <https://doi.org/10.4467/23921943RP.22.016.16879>.
- Scheffler T., [w:] *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, red. T. Scheffler, Warszawa 2022.
- Sołtys B., [w:] *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, red. T. Scheffler, Warszawa 2022.
- Stahl M., [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 5: *Prawne formy działania administracji*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, A. Błaś, Warszawa 2013.
- Starościk J., *Decentralizacja administracji*, Warszawa 1960.
- Sypniewski D., *Nadzór i kontrola nad wykonywaniem przez organy samorządu zawodowego zadań publicznych*, „Przegląd Naukowy Disputatio” 2015, vol. 20.
- Szydło M., [w:] *Konstytucja RP*, t. 1: *Komentarz. Art 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.
- Świsłak M., *Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce*, Lublin 2018.
- Tabernacka M., *Zakres wykonywania zadań publicznych przez organy samorządów zawodowych*, Wrocław 2007.
- Waligórski M.A., *Izby samorządu zawodowego*, [w:] *Prawo administracyjne ustrojowe, podmioty administracji publicznej*, red. J. Stelmasiak, J. Szreniawski, Bydgoszcz–Lublin 2002.
- Woś T., *Samorząd zawodowy notariuszy w Polsce – wybrane zagadnienia*, „Annales UMCS sectio G (Ius)” 2012, vol. 59.
- Zięba-Zalucka H., *Samorząd zawodowy w świetle Konstytucji RP*, „Monitor Prawniczy” 2005, nr 10.

NETOGRAFIA

- Hasło: *Skarbnik*, [w:] *Wielki słownik języka polskiego*, red. P. Żmigrodzki, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/19785/skarbnik> (dostęp: 15.05.2023).

AKTY WEWNĄTRZSAMORZĄDOWE SAMORZĄDU RADCÓW PRAWNYCH

- Regulamin działalności samorządu radców prawnych i jego organów, stanowiący załącznik do uchwały nr 34/VII/2008 KRRP z dnia 26 września 2008 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności samorządu radców prawnych (t.j. uchwała nr 818/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności samorządu radców prawnych).
- Regulamin działalności finansowej samorządu radców prawnych, stanowiący załącznik do uchwały nr 65/VII/2009 KRRP z dnia 6 czerwca 2009 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych (t.j. uchwała nr 819/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych).
- Uchwała nr 3 KRRP z dnia 16 grudnia 1983 r. w sprawie powołania okręgowych izb radców prawnych, obszaru ich działania oraz siedzib.
- Uchwała nr 10/2010 KZRP z dnia 6 listopada 2010 r. w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, liczby członków tych organów oraz trybu ich

odwoływania, a także podejmowania uchwał przez organy samorządu (t.j. uchwała nr 885/XI/2023 Prezydium KRRP z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania).

AKTY PRAWNE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1166, ze zm.).

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz.U. 2021, poz. 945, ze zm.).

ORZECZNICTWO

Postanowienie SN z dnia 22 września 2011 r., V CZ 65/11, LEX nr 960547.

Wyrok NSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 1991 r., II SA 238/91, ONSA 1992, nr 3–4, poz. 61.

Wyrok NSA z dnia 17 maja 2005 r., FSK 1626/04, LEX nr 154544.

Wyrok SN z dnia 27 września 2019 r., I NO 104/19, LEX nr 2773254.

Wyrok TK z dnia 25 listopada 1997 r., U 6/97, OTK 1997, nr 5–6, poz. 65.

Wyrok TK z dnia 22 maja 2001 r., K 37/00, OTK 2001, nr 4, poz. 86.

Wyrok TK z dnia 22 listopada 2004 r., SK 64/03, OTK-A 2004, nr 10, poz. 107.

Wyrok TK z dnia 1 grudnia 2009 r., K 4/08, OTK-A 2009, nr 11, poz. 162.

Wyrok TK z dnia 24 marca 2015 r., K 19/14, OTK-A 2015, nr 3, poz. 32.

Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 21 października 2015 r., I SA/Wr 1266/15, LEX nr 2041993.

Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 20 października 2021 r., I SA/Bk 431/21, LEX nr 3253823.

ABSTRACT

The professional self-government of attorneys-at-law is one of the functional self-governments established by the Constitution of the Republic of Poland, gathering persons practicing the profession of public trust. The Act on Attorneys-at-Law defines the tasks of this self-government and its internal structure. One of the statutorily distinguished functions in the structure of the self-government are the treasurers of the District Chamber of Attorneys-at-Law and the National Board of Attorneys-at-Law. They are members of the executive bodies of the councils at both levels of self-government units. Apart from the placement of treasurers in executive bodies and the general indication that they are elected by the relevant councils, the Act on Attorneys-at-Law does not explicitly contain any further regulations concerning them. The method of election and the competencies of treasurers are not specified in the Act on Attorneys-at-Law, but in intra-governmental acts issued by authorized bodies of the self-government. Overall, these competencies relate to the financial management carried out by the councils at both levels of self-government. This is an extremely important issue, as it provides the material basis for carrying out the statutory tasks of the self-government that comprise their constitutional functions. Letting the self-government normalize the issues that comprise the status of treasurers indicates the legislature's belief in its ability to self-regulate. This corresponds to the essence of self-government and the principle of decentralization and independent performance of tasks by this self-government, including those of a public nature.

Keywords: treasurer; attorney-at-law; professional self-government of attorneys-at-law; financial management

ABSTRAKT

Samorząd zawodowy radców prawnych jest jednym z samorządów funkcjonalnych przewidzianych w Konstytucji RP, skupiającym osoby wykonujące zawód zaufania publicznego. Ustawa o radcach prawnych określa zadania tego samorządu oraz jego strukturę wewnętrzną. Jedną z ustawowo wyróżnionych funkcji w strukturze samorządu są skarbnicy okręgowej izby radców prawnych oraz Krajowej Rady Radców Prawnych. Wchodzą oni w skład organów wykonawczych rad – prezydiów obu szczebli jednostek samorządu. Ustawa poza umiejscowieniem skarbników w organach wykonawczych oraz ogólnym wskazaniem, że są oni wybierani przez właściwe rady, nie zawiera wprost dalszych dotyczących ich regulacji. Sposób wyboru oraz kompetencje skarbników nie są określone w ustawie o radcach prawnych, lecz w aktach wewnątrzsamorządowych wydawanych przez uprawnione organy samorządu. Ogólnie rzecz ujmując, kompetencje te dotyczą gospodarki finansowej realizowanej przez rady jednostek obu szczebli samorządu. Jest to zagadnienie niezwykle doniosłe, gdyż stanowi materialną podstawę do wykonywania ustawowych zadań samorządu składających się na ich konstytucyjne funkcje. Pozostawienie samorządowi unormowania zagadnień składających się na status skarbników wskazuje na przekonanie ustawodawcy o zdolności do samoregulacji. Odpowiada to istocie samorządności oraz zasadzie decentralizacji i samodzielnego wykonywania przez ten samorząd zadań, w tym o charakterze publicznym.

Słowa kluczowe: skarbnik; radca prawny; samorząd zawodowy radców prawnych; gospodarka finansowa